

Datum: 11 november 2014

Hoort bij collegeadvies nummer: 238616

Datum raadsvergadering: 18 december 2014

Portefeuillehouder: J. Overweg

Onderwerp

Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2018

Voorgesteld besluit

- het Gemeentelijk Rioleringsplan Leusden 2015-2018 vast te stellen;
- op basis van het GRP een rioolheffing van € 110 voor het jaar 2015 te hanteren waarbij de heffing gedurende de planperiode van het GRP jaarlijks geïndexeerd zal worden met het in de gemeentelijke begroting gehanteerde inflatiepercentage;
- in het jaar 2014 de boekwaarde van de geactiveerde rioleringswerken per 1 januari 2014 ten laste te brengen van de voorziening egalisatie rioolbeheer;
- in het jaar 2014 de in het verleden gedane bijdrage vanuit algemene gemeentelijke middelen ter hoogte van € 3.078.445 te onttrekken aan de voorziening egalisatie rioolbeheer en over te hevelen naar de algemene bedrijfsreserve flexibel deel;
- met ingang van het jaar 2015 de reserve rioolbeheer in te stellen waarmee financiële afwijkingen ten opzichte van de in het GRP opgenomen maatregelen separaat inzichtelijk worden gemaakt;
- de gemeentelijke begroting bij te stellen voor de jaren 2014 en 2015 op basis van de begrotingswijzigingen 2014-1031 en 2015-1004.

Kader

De Wet Milieubeheer geeft in artikel 4.22 de wettelijke basis en verplichting voor het opstellen van een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) die verder verduidelijkt is in de wet gemeentelijke watertaken, het GRP dient door de Raad te worden vastgesteld.

In het GRP wordt een overzicht gegeven van de in Leusden aanwezige voorzieningen, wordt het rioolbeheer van de afgelopen planperiode geëvalueerd, worden doelen vertaald in ambities en staan de *hoofdpijnen* van de aanpak om de ambities te halen. Dit houdt in dat de geplande uitgaven voor de planperiode en verder worden begroot en verantwoord.

Parallel met het voorleggen van dit GRP aan de raad wordt het GRP voor een formele reactie voorgelegd aan het waterschap Vallei en Veluwe. De reactie van het waterschap wordt in de loop van November verwacht en als bijlage bij het GRP gevoegd.

Argumenten

Het vorige GRP is op 18 februari 2010 door de raad vastgesteld en inmiddels verlopen. Door middel van dit voorstel wordt een nieuw GRP aangeboden voor de periode 2015-2018. Het betreft een verbreed GRP waar het beleid en de kostendekking voor de zorgplichten voor zowel afval-, hemel- en grondwater zijn vastgelegd.

Nadere uitwerking

Ambities

De wet gemeentelijke watertaken dicht de gemeente drie zorgplichten toe:

- 1 De zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater;
- 2 De zorgplicht, voor zover doelmatig, voor de inzameling en verwerking van hemelwater;

- 3 De zorgplicht, voor zover doelmatig, om in stedelijk gebied structurele nadelige gevolgen van hoge of lage grondwaterstanden te voorkomen of te beperken.

De gemeente heeft in het GRP haar interpretatie gegeven van deze zorgplichten en tevens een aantal basale en een aantal zorgplicht specifieke ambities uitgesproken. Onderstaand zijn de basale ambities, de generieke opvattingen van de drie zorgplichten en de zorgplicht specifieke ambities opgesomd:

Basale ambities Leusden

- L1 *De gemeente is service en klantgericht.*
- L2 *De gemeente heeft een goed inzicht in het functioneren van de gemeentelijke rioleringsstelsels.*
- L3 *De bestaande voorzieningen worden in stand gehouden, de continuïteit van het systeem wordt geborgd.*

Afvalwaterzorgplicht, generieke opvatting Leusden

“De gemeente Leusden draagt op een duurzame, doelmatige en kosteneffectieve wijze zorg voor de inzameling en het transport van al het stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen de grenzen van de gemeente”.

Afvalwater ambities

- A1 *De gemeente streeft op lange termijn naar een duurzame oplossing voor de omgang met afvalwater en zet zich voor deze lange termijn visie in.*
- A2 *Bij nieuwe ontwikkelingen wordt afvalwater gescheiden van hemelwater ingezameld en getransporteerd, vermenging van regenwater met afvalwater wordt vermeden.*
- A3 *De hoeveelheid regenwater die door het vuilwatersysteem wordt ingezameld en naar de RWZI wordt getransporteerd wordt binnen de planperiode van het GRP sterk teruggebracht.*
- A4 *Negatieve effecten van overstortingen en lozingen vanuit de bestaande stelsels op het oppervlaktewater worden waar mogelijk vermeden of gemitigeerd.*
- A5 *Negatieve effecten van de bestaande gemengde stelsels op water op straatsituaties worden, binnen redelijkheid, vermeden*
- A6 *Het aandeel foutieve vuilwateraansluitingen bij gescheiden stelsels wordt binnen de planperiode van het GRP sterk teruggebracht.*
- A7 *H₂S vorming in drukrioleringsstelsels wordt waar mogelijk voorkomen of geminimaliseerd.*
- A8 *Het aantal storingen aan de drukriolering neemt gedurende de planperiode van het GRP af.*

Hemelwaterzorgplicht, generieke opvatting Leusden

“De gemeente Leusden draagt op een duurzame, doelmatige en kosteneffectieve wijze zorg voor de inzameling en verwerking van hemelwater voor zover het hemelwater op openbaar gebied valt of voor zover er niet redelijkerwijs van een perceel eigenaar verwacht kan worden dat hij/zij het hemelwater zelf verwerkt”.

Hemelwater ambities

- H1 *Het gemeentelijk rioleringsstelsel dient klimaat en toekomstbestendig te zijn.*

- H2 *Bij nieuwe ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de voorkeursstrits hemelwater en worden geen uitlogende materialen toegepast.*
- H3 *Indien kosteneffectief te realiseren, hemelwater zo veel mogelijk vasthouden in het gebied waar het valt, ook in bestaande situaties waar we dit nog niet of niet geheel doen.*
- H4 *Het aandeel foutieve aansluitingen van hemelwater op het drukrioleringsstelsel wordt binnen de planperiode van het GRP teruggebracht.*

grondwaterzorgplicht, generieke opvatting Leusden

“De gemeente Leusden draagt op een duurzame, doelmatige en kosteneffectieve wijze zorg voor het voorkomen of beperken van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemmingen. Hiertoe treft zij in openbaar gebied maatregelen om grondwaterproblemen te voorkomen of te verminderen. De gemeente treedt bovendien op als regisseur bij grondwater-problemen van derden”.

Grondwater ambities

- G1 *De gemeente heeft inzichtelijk in welke gebieden structurele grondwateroverlast zich voordoet.*
- G2 *Het aantal gevallen van overlast als gevolg van structureel hoge grondwaterstanden in de gemeente Leusden neemt binnen de planperiode van dit GRP af.*
- G3 *De gemeente treedt op als regisseur bij grondwaterproblemen, burgers weten de gemeente te vinden in het geval van grondwaterproblemen.*

De opgave

Vanuit de zorgplichtopvatting en de uitgesproken ambities staat de gemeente voor de periode 2015-2018 voor een behoorlijke taak waarbij onderscheid te maken is in:

- Terugkerende onderzoeksactiviteiten;
- Bijzondere onderzoeksactiviteiten;
- Terugkerende maatregelen;
- Vervanging en renovatie en;
- Verbeteringen.

De begroting voor de diverse maatregelen is voor de planperiode als volgt:

Maatregelen riolering 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
Terugkerende onderzoeken	€ 68.500	€ 68.500	€ 68.500	€ 68.500
Bijzondere onderzoeken	€ 37.000	€ 43.250	€ 20.750	€ 58.000
Terugkerende maatregelen	€ 199.000	€ 199.000	€ 199.000	€ 199.000
Vervanging en renovatie	€ 325.000	€ 305.000	€ 455.000	€ 255.000
Verbeteringen	€ 132.500	€ 212.500	€ 102.000	€ 20.000
totaal	€ 762.000	€ 828.250	€ 845.250	€ 600.500

Vernieuwingsprognose

Het vernieuwen van verouderde riolering is één van de grootste uitgavenposten van de gemeentelijke watertaken. Het vooraf ramen van de kosten is daarom een belangrijke opgave voor de tariefberekening. Deze raming is van invloed op de noodzakelijke hoogte van de rioolheffing.

Cyclische benadering

Bij het vorige GRP werd de vernieuwingsopgave cyclisch benaderd. Dit houdt in dat een riool bij aanleg een bepaalde levensduur meekrijgt waarna er van uitgegaan wordt dat na deze theoretische levensduur het riool vervangen wordt. De verwachte levensduur was voor de Leusdense riolen gesteld op 50 respectievelijk 60 jaar voor beton en pvc riolen. Vanuit de cyclische benadering volgde voor Leusden een grote vervangingsopgave vanaf 2030, vanaf 2030 zouden volgens het cyclische model immers de rioolstelsels die vanaf de jaren 70 zijn aangelegd grootschalig aan vervanging toe zijn.

Ontwikkelingen

De laatste jaren is het inspectieregime verhoogd van 8 naar 25 kilometer inspectielengte per jaar. Hierdoor is het inzicht in de kwaliteit van het stelsel toegenomen, het blijkt dat de riolen uit de jaren 70 en 80 nog in goede tot zeer goede staat zijn.

Daarnaast is er sinds 2010 een behoorlijk aandeel (ongeveer 2500 meter) riolering niet langer traditioneel vervangen maar gerelined. Relinen is een sleufloze vervangingstechniek waarbij een nieuwe buis in de oude buis wordt geplaatst zonder dat hiervoor grondverzet noodzakelijk is. Relinen heeft een aantal voordelen waarvan de belangrijkste zijn dat relinen zowel sneller als goedkoper is dan traditioneel vervangen.

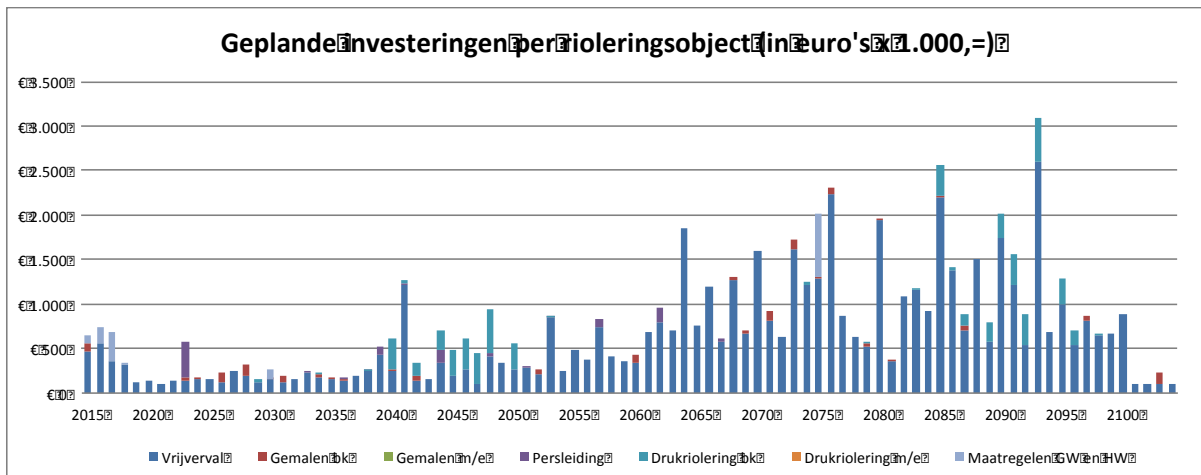
Kosteneffectief rioleringsbeheer: Ramen op restlevensduur en relatief gewicht.

De gemeente heeft voor dit GRP de keuze gemaakt om de vervangingsplanning van de gemeentelijke riolen niet cyclisch te benaderen maar af te laten hangen van relatief gewicht (belangrijkheid riool) en restlevensduur (vanuit inspecties afgeleide tijd tot een noodzakelijk vervangingsmoment) en heeft dit in een vervangingsmethodiek gevat.

Figuur 1: Risico gestuurd beheer, met "zwaar gewogen riolen" binnen de kern in donkerblauw en minder belangrijke riolen binnen de kern in licht blauw/grijs

Op basis van deze modellering, de jaarlijkse verbeteringsprognose en standaard afschrijvingstermijnen voor gemalen is onderstaande vervangingsplanning bepaald. Wat daarbij opvalt is dat de vervangingsplanning de komende 25 jaar beperkt in omvang blijft, dit heeft zijn invloed op de noodzakelijke dekkingen.

Figuur 2: Vervangingsplanning per rioleringsobject. Gemalen en drukriolering m/e (mechanisch / elektrisch) zijn in de exploitatie verwerkt en hier niet opgenomen.

Milieu

Riolering en milieu gaan hand in hand. Een groot aantal van de opgenomen beleidsambities zijn dan ook vanuit milieu ingegeven, te weten:

-
- A1 *De gemeente streeft op lange termijn naar een duurzame oplossing voor de omgang met afvalwater en zet zich voor deze lange termijn visie in.*
 - A2 *Bij nieuwe ontwikkelingen wordt afvalwater gescheiden van hemelwater ingezameld en getransporteerd, vermenging van regenwater met afvalwater wordt vermeden.*
 - A3 *De hoeveelheid regenwater die door het vuilwatersysteem wordt ingezameld en naar de RWZI wordt getransporteerd wordt binnen de planperiode van het GRP sterk teruggebracht.*
 - A4 *Negatieve effecten van overstortingen en lozingen vanuit de bestaande stelsels op het oppervlaktewater worden waar mogelijk vermeden of gemitigeerd.*
 - A6 *Het aandeel foutieve vuilwateraansluitingen bij gescheiden stelsels wordt binnen de planperiode van het GRP sterk teruggebracht.*
 - A7 *H₂S vorming in drukrioleringsstelsels wordt waar mogelijk voorkomen of geminimaliseerd.*
 - H1 *Het gemeentelijk rioleringsstelsel dient klimaat en toekomstbestendig te zijn.*
 - H2 *Bij nieuwe ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de voorkeursrits hemelwater en worden geen uitlogende materialen toegepast.*
 - H3 *Indien kosteneffectief te realiseren, hemelwater zo veel mogelijk vasthouden in het gebied waar het valt, ook in bestaande situaties waar we dit nog niet of niet geheel doen.*
 - H4 *Het aandeel foutieve aansluitingen van hemelwater op het drukrioleringsstelsel wordt binnen de planperiode van het GRP teruggebracht.*
-

Aan de verschillende ambities zijn maatregelen verbonden, waar mogelijk zijn ambities bovendien toetsbaar verwoord waardoor bij de evaluatie van dit GRP in 2018 bezien kan worden of- en in hoeverre de ambities zijn gehaald.

Financiën

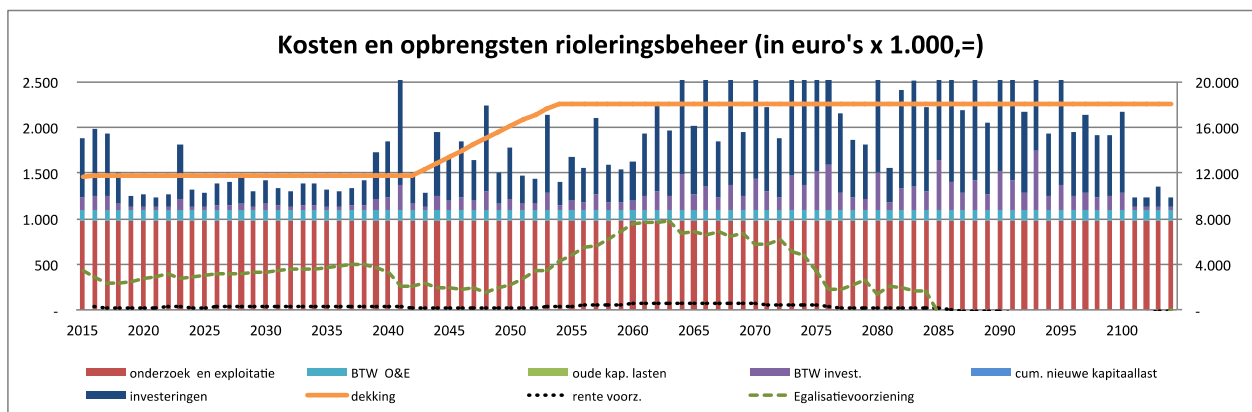
De rioolheffing dient ter verhaal van kosten die worden verricht ter nakoming van de zorgplicht voor afval-, hemel- en grondwater. Uitgangspunt voor de tariefstelling is kostendekkendheid op meerjarenbasis. De rioolheffing voor 2014 van de gemeente is gericht aan de gebruiker van percelen, heeft als heffingsmaatstaf een vast bedrag per perceel en bedraagt € 137. Met toekenning van de reguliere inflatiecorrectie van 1% zou het tarief voor het jaar 2015 neerkomen op ruim € 138 per aansluiting.

Bijstelling tarief rioolheffing

Uit de toekomstgerichte risicoanalyse van het GRP blijkt dat gemiddeld genomen het stelsel nog ruim voldoet aan de gewenste kwaliteitseisen waardoor dit tarief voor de komende 27 jaar met maximaal € 28 kan worden verlaagd. De heffing voor het jaar 2015 komt neer op € 110. Volgens de doorrekening in het GRP zal tot 2042 het tarief van € 110 enkel verhoogd te hoeven worden met het van toepassing zijnde inflatie percentage van de gemeentelijke begroting. Pas na het jaar 2042 zal het tarief vervolgens met € 5 per jaar moeten stijgen om in 2055 op een eindtarief te komen van circa € 170 per jaar.

Verloop van de voorziening egalisatie rioolbeheer

In onderstaande figuur is de ontwikkeling van de rioolheffing en het verloop van de voorziening egalisatie rioolbeheer grafisch weergegeven. De staven geven het verloop van de benodigde dekking (kosten per jaar). In de eerste jaren zijn de kosten hoger dan de inkomsten. De voorziening riolering neemt de eerste jaren geleidelijk iets af. Vanaf 2050 neemt de voorziening toe omdat er meer spaarbedragen worden toegevoegd dan worden onttrokken, deze spaarbedragen zijn nodig om de later oplopende lasten te kunnen betalen. Aan het einde van de doorrekening van negentig jaar bedraagt de voorziening nul.

Figuur 3: kosten en opbrengsten rioleringsbeheer totaal.

Toelichting: Aan de linkerzijde zijn de kosten per jaar in € x 1000,- gegeven, aan de rechterzijde is de hoogte van de voorziening (groene lijn) af te lezen. De gele lijn geeft tot slot de ontwikkeling van de rioolheffing weer.

De voorziening egalisatie rioolbeheer kent per 1 januari 2014 een stand van € 7.530.600.

Bij de kostendekkingsberekening is uitgegaan van een beginstand van de voorziening egalisatie rioolbeheer per 1-01-2015 van € 3.800.000. Bij het bepalen van deze beginstand is rekening gehouden met de lopende uitgaven in het jaar 2014. Daarnaast is uitgegaan van een tweetal onttrekkingen uit de voorziening in het jaar 2014.

Afboeken boekwaarde geactiveerde uitgaven riolering

Ten eerste is in het gehanteerde rekenmodel de boekwaarde van de geactiveerde rioleringswerken per 1 januari 2014 ad. € 1.100.000 ten laste gebracht van de voorziening. Gegeven de hoogte van de in de voorziening aanwezig middelen kunnen alle (toekomstige) investeringen in riolering direct vanuit de voorziening bekostigd worden. Dit geldt zowel voor toekomstige onderhoudsuitgaven als investeringen, maar ook voor de boekwaarde van tot op heden geactiveerde rioleringswerken. Wij stellen u derhalve voor de per 1 januari 2014 aanwezige boekwaarde van rioleringswerken in mindering te brengen op de voorziening egalisatie rioolbeheer.

Onttrekking voeding uit algemene middelen uit voorziening egalisatie rioolbeheer

Een tweede voorgestelde onttrekking aan de voorziening vindt haar grondslag in de vorming van één voorziening egalisatie rioolbeheer (destijds een reserve) per 1 januari 1998. In het GRP 1997-2000 is er vanuit de algemene gemeentelijke middelen waaronder afdrachten vanuit grondexploitaties, een bijdrage gedaan ter hoogte van € 3.078.445 (Hfl. 6.784.000) in de voorziening. De algemene middelen waren voorheen ondergebracht in respectievelijk de reserve rioolbeheer, de voorziening egalisatie rioolbeheer en de egalisatiereserve aanleg riolering buitengebied. Het overige deel van het saldo van de huidige voorziening egalisatie rioolbeheer is gevormd vanuit de bij gebruikers van de gemeentelijke riolering geïnde rioolheffing. Aangezien uit de aan dit GRP ten grondslag liggende berekeningen blijkt dat er niet langer een noodzaak is om de genoemde bijdrage vanuit algemene gemeentelijke middelen te handhaven in de voorziening egalisatie rioolbeheer stellen wij voor de oorspronkelijke storting van € 3.078.400 vrij te laten vallen vanuit de voorziening en in het jaar 2014 over hevelen naar de algemene reserves van de gemeente. Nadere bestemming van de gelden is meegenomen in de Najaarsnota 2014. Aan deze middelen kan op basis van een integrale afweging een nieuwe bestemming worden toegekend. Het in het verleden vanuit de rioolheffing gespaarde bedrag voor vervanging en vernieuwing van de riolering blijft aanwezig in de voorziening en is betrokken bij de tarief bepaling van de heffing voor het jaar 2015 en verder.

Instelling reserve rioolbeheer

De commissie BBV doet de aanbeveling om – als een gemeente een riooltarief hanteert - de gerealiseerde resultaten riolering te muteren op een bestemmingsreserve 'riolering'. Dit geeft mede inzicht in de mate waarin de planning wordt gerealiseerd.

Onverwachte overschotten op rekeningbasis, middelen die aan het einde van het jaar overblijven omdat bijvoorbeeld activiteiten goedkoper zijn uitgevoerd, mogen in beginsel door de raad anders worden bestemd. Daarnaast kan de bestemmingsreserve ook gebruikt worden om tegenvallers in latere jaren op te vangen. De commissie BBV doet de aanbeveling om deze overschotten in een bestemmingsreserve te laten vloeien. De raad wordt voorgesteld om met ingang van het jaar 2015 deze methodiek toe te passen. In de bijlage bij dit voorstel wordt nader ingegaan op de instelling van de reserve.

Kostentoe rekening gemengde activiteiten aan rioolheffing

In het GRP is vastgelegd dat 50% van de kosten van straatreiniging worden doorgerekend in het tarief van de rioolheffing. Naast de toerekening vanuit de straatreiniging wordt in dit GRP budget vrijgemaakt voor onderhoud aan watergangen en duikers (€ 12.500 p/j) en voor onderhoud aan water passerende verhardingen (€ 6.250 p/j). Nu beide activiteiten zijn opgenomen in de financiële doorrekening van het GRP, is het mogelijk de reguliere gemeentelijke budgetten te verlagen met genoemde bedragen. De hier uit volgende budgettaire besparing wordt ingezet teneinde hiermee voor een deel invulling te geven aan de lopende bezuinigingsopgave op het integraal beheer van de openbare ruimte. Genoemde taakstelling wordt ingevuld bij de najaarsnota 2014.

Jaarlijks zullen de in dit GRP benoemde investeringen worden opgenomen in het Meerjarig Investerings Plan (MIP). Met de vaststelling van het MIP in de primitieve begroting autoriseert de raad jaarlijks de met de uitvoering van het GRP gemaakte uitgaven. Middels separate collegebesluiten worden besluiten genomen rond de uitvoering van de werken. De in het GRP geraamde investeringen en groot onderhoudsuitgaven voor het jaar 2015 passen binnen het in de gemeentebegroting 2015 opgenomen investeringsvolume. De financiële gevolgen van dit voorstel worden verwerkt in de begrotingswijzigingen met nummers 2014-1031 en 2015-1004. Wij stellen u voor deze wijzigingen, welke voor u in het raadsdossier ter inzage zijn gelegd, vast te stellen.

Communicatie

Na vaststelling door de raad wordt het definitieve plan aan het waterschap en de provincie toegezonden. Daarnaast wordt in de plaatselijke krant bekend gemaakt hoe de burgers kennis kunnen nemen van de inhoud van dit gemeentelijk rioleringsplan.

Het college van de gemeente Leusden,

E.D. Luchtenburg
directeur-secretaris

mevrouw drs. A. Vermeulen
burgemeester

De raad van de gemeente Leusden;

gelezen het voorstel van het college d.d. 11 november 2014, nummer: 238154

gelet op de wettelijke verplichting tot het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan zoals vastgelegd in artikel 4.22 van de wet milieubeheer

b e s l u i t :

- het Gemeentelijk Rioleringsplan Leusden 2015-2018 vast te stellen;
- op basis van het GRP een rioolheffing van € 110 voor het jaar 2015 te hanteren waarbij de heffing gedurende de planperiode van het GRP jaarlijks geïndexeerd zal worden met het in de gemeentelijke begroting gehanteerde inflatiepercentage;
- in het jaar 2014 de boekwaarde van de geactiveerde rioleringswerken per 1 januari 2014 ten laste te brengen van de voorziening egalisatie rioolbeheer;
- in het jaar 2014 de in het verleden gedane bijdrage vanuit algemene gemeentelijke middelen ter hoogte van € 3.078.445 te onttrekken aan de voorziening egalisatie rioolbeheer en over te hevelen naar de algemene bedrijfsreserve flexibel deel;
- met ingang van het jaar 2015 de reserve rioolbeheer in te stellen waarmee financiële afwijkingen ten opzichte van de in het GRP opgenomen maatregelen separaat inzichtelijk worden gemaakt;
- de gemeentelijke begroting bij te stellen voor de jaren 2014 en 2015 op basis van de begrotingswijzigingen 2014-1031 en 2015-1004.

Aldus besloten door de raad van de gemeente
Leusden in zijn openbare vergadering van 18 december 2014

mevrouw mr. J.S.Y. Houtman
griffier

mevrouw drs. A. Vermeulen
voorzitter